

Posudek na diplomovou práci

VÝZNAM HODNOT V DÍLE ALBERTA SCHWEITZERA A JEHO ODKAZ V ENVIRONMENTÁLNÍ OSVĚTĚ NEZISKOVÉHO SEKTORU ČR

pan Bc. Lukáš Beňa

Autor zvolil jako téma diplomové práce v našem prostředí nepříliš frekventované téma, věnuje se dílu a odkazu významného humanisty 20. století Alberta Schweitzera. Považuji to za jednu z předností práce, mezi další patří poměrně dobrá stylistika a dále potěší, že je v práci minimum překlepů či gramatických chyb. Autor zpracoval a cituje relativně obsáhlé množství sekundární literatury, a to i cizojazyčné.

K práci mám několik formálních i věcných připomínek. V první části autor příliš často opakuje již uvedené poznatky, styl je tak často repetitivní, v tomto ohledu čtenářsky únavný a nevstřícný. Často autor píše tak, že není jasné, zda referuje o svých názorech nebo o Schweitzerových či o mínění nějakého dalšího interpreta, to je čtenářsky matoucí. Nevím proč, ale autor někdy píše slovo „Bůh“ s velkým písmenem a někdy zase s malým.

Přejdu k věcným námitkám, které mohou sloužit jako podněty pro diskusi. Celkový koncept práce nepovažuji za zdařilý. První část je výkladem hlavních etických a filosoficko-náboženských myšlenek Schweitzera, je to tedy pokus o běžnou filosoficko-hermeneutickou interpretaci. Druhá část je jakousi sociologickou sondou, v níž autor pomocí dotazníků a sociologických rešerší zkoumá vliv Schweitzera na neziskový sektor v ČR. Tyto dvě části spolu souvisí snad jen s ohledem na osobu Schweitzera, jinak jsou metodologicky i po věcné stránce každá zcela jiného „stříhu“. Čtenář se tak ocitá ve dvou světech a klade si otázku, jak to vše spolu souvisí, k čemu a proč je to takto nesourodě koncipované. Autor čtenáři navíc nevysvětlí své motivy a důvody, nevíme, proč sleduje vliv Schweitzera právě na neziskový sektor či mediální svět. Snad bych čekal nějaký průzkum, jak Schweitzer ovlivnil akademické prostředí či širší vzdělanou veřejnost. Navíc se po pracném čtení dozvídáme, že v environmentálním neziskovém sektoru je Schweitzerův vliv téměř nulový.

Autorovi se nepodařilo zcela jasně pochopit a vysvětlit hierarchii hodnot v Schweitzerově myšlení. Výklad je v tomto ohledu zmatečný, čtenář se v něm ztrácí a nemůže se orientovat. Někde se totiž říká, že nejvyšší hodnotou je láska k Bohu, jindy láska k bližnímu, poté úcta k životu atd. Tyto hodnoty ale nemohou být současně nejvyšší; navíc to, co je nejvyšší hodnotou, zásadním způsobem ovlivní i tvorbu mravních norem.

Na str. 37 (ale i jinde) se od deskriptivních výroků (oznamovacích vět) jaksí neproblematicky přechází k preskriptivním výročkům (deontickým větám či imperativům). Tento „přechod“ však zpochybnil novověký filosof D. Hume, jehož dnes široce přijímaná myšlenka se běžně nazývá „Humova teze“ (je známá též jako „*problém is/ought question*“). Tu lze ve zkratce vyjádřit tak, že žádný deontický výrok nelze vyvodit z pouhých deskriptivních výroků. Autor by měl o této problematice vědět a minimálně na to upozornit, popř. ukázat, zda se tím Schweitzer či jeho vykladači zabývají.

Autor zmiňuje, že Schweitzerovo myšlení se úzce váže na odkaz A. Schopenhauera. Výklad těchto souvislostí by jistě obohatil kvalitu diplomové práce. Autor se však omezuje na konstatování, že tuto vazbu nedokáže určit (str. 62). To je jistě škoda, zde měl autor napřít své úsilí a souvislosti odkrýt.

Na str. 65 autor podle všeho tvrdí, že stanovení toho, zda je nějaký organismus dokonalejší než jiný, je zcela subjektivní a v důsledku toho prý není možné stanovit nějakou objektivní hierarchii dokonalostí živých tvorů. Autorova skepse se přitom opírá jen o řečnické otázky (str. 65 „*Jak bychom mohli vědět, jaký význam mají jiné živé organismy v sobě samém a ve vztahu k celému vesmíru?*“), žádný validní argument nevidím. Toto autorovo stanovisko jde však proti našemu běžnému pohledu na svět (ten sdílí většina lidí na této planetě) a pokud by bylo platné, mělo by vážné důsledky pro naši každodenní praxi. Prosím, aby se autor pokusil svou tezi podepřít nějakým pádným argumentem (najde-li ho).

Práci navzdory uvedeným výhradám doporučuji k obhajobě, o jejím hodnocení nechť rozhodne její průběh.

doc. D. Svoboda, Ph. D.